

INSERTIUNI:

se plătesc cu prețuri foarte reduse.

Manuscrisurile sunt a se adresa redacției și acelea nu se înapoiază.

Epistole nefrancate nu se primesc.

ABONAMENT:

Pe an 6 cor. pe 1/2 an 3 cor.

Pentru plugari—țărani pe an 4 coroane.

Pentru România și străinătate: Pe an 16 franci.

Un număr costă 12 bani.

ACTIVITATEA

EDITOR, PROPRIETAR ȘI ȘEF-REDACTOR:

DR. AUREL MUNTEAN

Apare în fiecare Joi.

REDACTOR RESPONSABIL:

LAURIAN BERCIAN

Chemarea băncilor române.

II.

În Primul dela 14 l. c. am sulevat o temă național-economică sub rubrica, »Dați Românilui pământ de muncit«.

Dacă privim programul de acțiune al congresului sêcuiesc, care se va ținea la 28—30 August a. c. în Tușnad, cu scop de a se ocupa cu soarta sêcuilor din cele patru comitate locuite de ei;

Dacă vedem, că chiar agricultura este pusă la locul întâiu și însuși guvernul a pus chestia la ordinea zilei cu mare alai;

Dacă privim colonisările făcute de guvern în diferite părți ale țării, pe pământ, cumpărat cu banii statului, și parte pe moșii de-ale statului, dela care moșii, noi Românii suntem cu desêvrșire eschiși;

Dacă cetim, cum congresul băncilor și bancherilor din Germania se vor întruni la 19 și 20 Septemvrie a. c. tot cu scop de-a statori modalitățile, *prin cari ar putea se se folosească și sêrăci-mea de instituțiunea băncilor.*

Cu cât mai arzătoare este lipsa, ca băncile noastre — aproape 90 la număr — încălzite oare-cumva de curente amintite, sê se pună pe lucru, rumpând odată numai cu monotoana excomptare a cambiilor și altor soiuri de împrumuturi, cheme-se ele ori și cum.

Băncilor noastre le stă la îndemână, fel și fel de întreprinderi industriale-comerciale și alte soiuri, cari de-o parte aduc

și interesele statutare societăților, dar mai cu seamă, reversă isvoare de câștig pe partea muncitorilor, cari după natura împrejurărilor numai Românii pot fi.

Dacă Românași de-ai nostri sunt siliți de-a lua calea, cătră America, sê nu ne mire, că o fac cu atâta durere, și aceasta cu atâtea spese pe cari le anticează pe biata moșioară, ce le-a mai rămas scutită de executorul de dare, și alte neajunse, cu singurul scop vedit, de-a reîntoarce mai fericiți în mijlocul familiei, după-ce cu crucerii cruțați și agonisiți, pe lângă muncă animalică, li-a succedat a mântui averea — pământul — zălogit de părinții lor, sau chiar de ei înșiși, până când încă nu erau dedați cu muncă cinstită și cu chivernisirea averii, câștigată cu chiu și vai, de înaintașii lor.

Avem exemple vii înaintea noastră, că părinți în vîrsta cea mai bună au luat tălpășița cătră America, nu ca defraudanți moderni, à la Kecskeméti, ci acărora avere era primejduită, de a se bate la dobă și a rămânea și ei și numeroasa familie, în uși, cu scop de-a o mântui din ghiarele usurarilor și a unor institute fără inimă și suflet, cari nu sunt aplicate a face alte convenții, ce cad în afară de prescriese sarbede ale statutelor lor.

Am avut prilej a conveni cu atari muncitori reîntorși, cari în rēstimp de 1—2 ani, au muncit din greu, cu primejduirea vieții lor în fabrici de acele, cari plătesc numai munca adevărat pres-tată. Cu o fală oare-care povesteau — și zisele lor erau adevărate — cum își puneau osul la cele mai grele lucrări, numai sê scape moșioara din gura

execuții costșitoare și prin aceea numeroșii copii din gura foamei și a lipsei.

Este fapt constatat, că cei mai mulți au plătit câte 7—800 fl. datorii și au reîntors teaferi și sănătoși în mijlocul familiilor lor, plini de experiențe și cu tragere cătră muncă și și cu mai multă iubire cătră copilașii lăsați în grija mamelor lor.

Tot atâtea dovezi, că pe Român îl poți folosi la ori și ce muncă, fie aceea cât de grea și ori și de ce soi. Singur orașul Cleveland cuprinde peste 500 muncitori Români, cari ei între ei țin o legătură strinsă și numai acolo, peste Ocean, știu prețui iubirea de neam.

Chemarea băncilor române este, sê mediteze asupra modului de procedură, cum adecă s'ar putea ajunge a sê câștiga pământ pe seama Românilor muncitori, cu atâta mai vîrtos, că nime altul nici pe departe nu se interesează de soarta lui suferitoare.

Ori și care bărbat, de ceva însemnătate în viața publică-obștească, dator este a se cugeta, cum s'ar putea pune la cale o mișcare economică rațională. Tuturor acelora, *mici la suflet și groși la pungă*, cari sê escusă înainte de a fi acușați, față de puternicii situațiunii atunci, când abea au sêvrșit ceva în aceasta direcție, sê le zicem: încetați cu fariseismul, cu lingușirile josnice și cu servilismul orb, căci jur împrejur de voi sê lucră cu puteri înzécite pentru fericirea popoarelor conlocuitoare, singur pentru Român, vai! cât de puțin se face!!

Convocare.

În sensul §§-lor 23 și 26 din statute, membrii »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« se convoacă la

Adunare generală ordinară

la Oravița, pe zilele 14 și 15 Sept. st. n. 1902.

Programul adunării este:

Ședința primă.

Duminică în 14 Septemvrie st. n. 1902, la oarele 10 înainte de amiază.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Constatarea delegaților prezenți.
3. Raport despre activitatea comitetului central în anul 1901.
4. Alegerea comisiunilor:

a) pentru examinarea raportului general;

b) pentru examinarea rațiociniului pe anul 1901 și a proiectului de buget pe anul 1903;

c) pentru înscrierea de membri.

5. Propuneri eventuale.

La oarele 5 după amiază ședința festivă a secțiunilor științifico-literare.

Ședința a doua.

Luni în 15 Septemvrie st. n. 1902, la oarele 10 înainte de amiază.

ORDINEA DE ZI:

1. Rapoartele comisiunilor.
2. Fixarea locului pentru proxima adunare generală.
3. Dispozițiuni pentru verificarea proceselor verbale.

FOISOARA

Pesimismul lui Eminescu.

Da poate... O! capu-mi pustiu, cu furtune
Gândurile-mi rele zugrum cele bune...
Când sorii se sting și stelele pică!
Îmi vine a crede că toate-s nimică.

Dar oare numai în poet s'au petrecut cele gândite în aceste patru rînduri? Nu! Ele s'au petrecut în fie-care inimă și minte românească. Fie-care am stat de mii de ori duși pe gânduri, și de mii de ori ne-am pus aceiași întrebare: ce se va alege cu soarta românilor? Ce va deveni această insulă a latinității din Orientul Europei?

Vom vedea iarăși în cursul studiului pentru-ce poetul își apostrofează atât de aspru copila, pentru-ce-i dă epite de demon, bacantă etc. Dar spre a înțelege toate aceste rugăm pe cetitori sê recitească proza lui Eminescu și în special: Pătura superpusă, Elementele străine, Românii de proveniență incertă [nesigură], Veneticii, Fanarioții și clasele dirigente etc., cari sunt adevărate capo-de-opă.

Și mai întâi ne-au venit gândurile bune în minte și atunci ne-am zis: Avem o Ro-

mânia la centru cu pământ bogat și soldați bravi. Centrul de gravitate îl avem. Împrejur avem atâtea stele ale românilor ce gravitează spre centru. O întemplieră fericită a făcut sê ne vină în mână iarăși Basarabia. Imperiul Austro-Ungar s'a distrus și nouă ne-a căzut Trasilvania, Bucovina și toate părțile locuite de Români până la Tisa. Iată un adevărat imperiu daco-român. — Macedonenilor le-am redeșteptat sentimentul național românesc, și iată și Macedonia e a noastră. Acum sê poștească, cui li dă mâna, sê se măsore cu Românul! Și am adormit legănat de aceste visuri.

Când mă am redeșteptat am privit la mine și în jur și »gândurile-mi rele sugrum cele bune... Mi-se pare că vîd colosul dela Nord prăbușindu-se asupra sêrmane Românie, i-a pus piciorul pe gât și a gătuț-o, cum ai gătuț un pui de turturică. Ori am vîzut clar că România — nădejdea românilor — deși liberă și independentă, e totuși stăpînită economic de străini; iar politicește e stăpînită în primul rînd de fanarioți. Și mi-am adus aminte că imperiul roman din răsărit tot de fanarioți a fost distrus. Se vede că această ciună orientală se ține de urmele vieții latine spre a o nimici prin viclenie și depravare.

Și dacă Muscalul ori Fanarul ori alt neam ar fi fatal neamului românesc.

S'atunci, de-a fi ast-fel... atunci în vecie
Sufărarea ta caldă, ea n'o sê învie.
Atunci graiu-ți dulce în veci este mut,
Atunci acest înger n'a fost de cât lut.

Atunci moartea eternă, noaptea largă,
nu o se mai reînvieze această suflare caldă —
românismul — dnpă-cum a făcut-o în reînvierea lui cu Radu-Negru și Tudor etc.
Atunci graiul dulce românesc în veci este mut, iar îngerul — România și Românii —
n'a fost decât lut.

Și totuși, țărîna frumoasă și moartă,
De racla ta razim eu harfa mea spartă
Și moartea ta n'o plîng, ci mai fericesc
O rază fugită din chaos lumesc.

Positiv că ochiul profetic al geniului trebuie sê fi vîzut înfiorător de negru și de trist viitorul destinat neamului românesc, dacă el nu-i plînge moartea, »ci mai fericește o rază fugită din chaos lumesc«. Pare că am fi în fața cadavrului unui fost bătrîn nepuțincios, bolnav de ani de zile, și care înainte de a muri devenise un cadavru. În sfîrșit moartea-și face milă cu el. Iar acei-ce i-au cunoscut suferințele îngrozitoare exclamă: »bine că l-a ertat D-zeu, mai bine că și-a făcut milă cu el«.

S'apoi cine știe de este mai bine
A fi sau a nu fi? Dar știe ori-cine,
Că ceea ce nu e, nu simte dureri
Și multe dureri-s, puține plăceri.

Dacă ne uităm la cele bune și rele prin cari țara noastră a trecut și trece, vedem că ea a avut și are »multe dureri, puține plăceri«.

A fi? Nebunie și tristă și goală:
Urechea te minte și ochiul te'nșală;
Ce-un secol ne zice, ceilalți o deszic
De cât un vis sarbăt, mai bine nimic.

(Va urma).

I. S. ORDEAN.

AMINTIRI

ȚIE.

Când recitesc frumoasele scrisori primite dela tine, ceea-ce se întemplieră toarte des, când caut sê observ, sê ghicesc, din conturile literilor, din împrejurarea, că ai scris iute sau încet, ce era atunci, când mi-ai scris în inimă, în sufletul tîu, sute și mii de gânduri îmi vin în minte, amintiri peste amintiri, întemplieri petrecute de ani și de câteva zile, unele mai vesele, mai drăguțe, cari îmi apar clare, pline de lumină și strălucire, altele mai triste, mai posomorîte, mai întunecoase, care mă obolesc și, care îmi formează impresia, când ajung la ele cu mintea, că am ajuns la un tunel lung, întunecat și sperios, dintr'un loc plin cu toate podoabele naturii, cu munți

4. Inchiderea adunării generale.

Se observă, că eventualele propuneri au să fie prezentate în scris președintelui »Asociațiunii« (în Sibiiu, strada Morii Nr. 8), cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Sibiiu, din ședința comitetului central al »Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului român«, ținută în 16 August 1902.

Dr. Alex. Mocsonyi m. p. Dr. Ilie Beu m. p.,
secretar II.

Societatea fondului de teatru în Bistrița.

Convocare.

Societatea pentru crearea unui fond de teatru național român își va ține adunarea sa generală din est an în orașul Bistrița, în zilele de Duminecă și luni, în 25 și 26 August v. (7 și 8 Sept. n.) 1902.

Învităm la această adunare generală a Societății pentru crearea unui fond de teatru național român pe toți membrii fondatori, ordinari și ajutători ai acestei Societăți, precum și pe toți binevoitorii ei și sprijinatorii culturii românești.

La această adunare generală, conform §-lui 21 din statute, se va decide asupra măsurilor de luat în vederea înființării teatrului național.

PROGRAMA.

I. Ziua primă, Duminecă, în 25 August v. [7 Septemvrie n.] 1902:

1. Președintele deschide adunarea generală la 10 ore a. m.
2. Alegerea a doi secretari pentru ședințele adunării.
3. Raportul general al comitetului Societății asupra lucrării sale dela adunarea generală din urmă.
4. Alegerea unei comisii de 5 membri pentru censurarea raportului general al comitetului.
5. Raportul cassarului despre starea cassei și peste tot despre averea Societății.
6. Alegerea unei comisii de 5 membri, care să censureze raportul cassarului.
7. Alegerea unei comisii de 5 membri, care în înțelesul §-lui 5 din statutele Societății va câștiga membri fondatori, ordinari și ajutători pentru Societate.
8. Raportul și propunerile comitetului în chestia modificării statutelor Societății și a lucrărilor începătoare pentru aducerea în ființă a teatrului național român.

9. Alegerea unei comisii de 5 membri, care să studieze raportul și propunerile comitetului de sub p. 8.

10. Se vor citi discursuri corăspunzătoare scopului Societății sau de altă materie literară, ce sunt a se însinua președintelui înainte de adunare.

11. Președintele ridică ședința.

II. Ziua a doua, Luni, în 26 August v. [8 Septemvrie n.] 1902:

1. Președintele deschide ședința.
2. Verificarea procesului verbal a ședinței precedente.
3. Raportul comisii pentru câștigarea membrilor noi.
4. Darea de samă asupra raportului cassarului.
5. Raportul comisii asupra raportului general al comitetului și a propunerilor acestei comisii.
6. Raportul comisii exmise pentru de a censura raportul și propunerile comitetului în chestia modificării statutelor și a lucrărilor începătoare pentru a se aduce în ființă teatrul național român.
7. Determinarea locului unde se va ține adunarea generală pentru anul 1903.
8. Alegerea unei comisii de 3 membri pentru autentificarea procesului verbal din ședința II.
9. Președintele închide adunarea.

Din ședința comitetului ținută în Brașov, la 8/21 Iulie 1902.

Iosif Vulcan,
președinte.

Dr. Iosif Blaga,
secretar.

Programa festivităților:

ce se vor aranja cu ocaziunea adunării generale a »Societății pentru crearea unui fond de teatru național român« în zilele de 7 și 8 Septemvrie st. n. a. c. în orașul Bistrița.

1. Sâmbătă în 6 Septemvrie la orele 12 din zi, primirea comitetului la gară și încuștirarea oaspeților.
2. La orele 8 p. m. »seară de cunoștință« în sala otelului »Regele Ungariei«.
3. Duminecă în 7 Septemvrie la orele 8 a. m. serviciu divin în biserica gr.-cat., la care va cânta corul plugarilor din loc.
4. La orele 10 din zi ședința I în biserica gr.-cat.
5. La orele 1 p. m. banchet.
6. La orele 3 p. m. sêrbare populară în reustaurantul »Bombardir« de pe promenadă.
7. La orele 8 seara concert aranjat cu concursul distinșelor artiste române: doamna Elena Eitl născ. Florian și domnișoara Virginia Gall, urmat de piesele teatrale:
 - a) »Trei doctori«, comedie într'un act, localisată de Virginia A. Vlaicu;
 - b) »Ruga dela Chiseteu«, comedie populară într'un act de Iosif Vulcan, — cea dintâi predată de membrii reuniunii mese-rișilor români, iar cea din urmă de corul

plugarilor români din localitate, în sala cea mare dela »Gewerbeverein«.

8. Luni în 8 Septemvrie la orele 9 a. m., ședința II-a în sala dela »Gewerbeverein«.

9. Seara la orele 8 petrecere cu dans în sala cea mare dela »Gewerbeverein«.

10. Marți în 9 Septemvrie la orele 8 a. m., excursiunile la băile »Sângeorgiul-român«, eventual în regiunile romantice din Valea Bărgăului.

Bistrița, la 13 August 1902.

În numele comitetului aranjator:

Gerasim Domide, Dr. Victor Onișor,
președinte. secretar.

Apel.

»Societatea pentru crearea unui fond de teatru român«. una dintre puținele noastre instituțiuni valoroase de cultură, își va ține adunarea generală de est timp în orașul nostru în zilele 7 și 8 Septemvrie st. n. a. c.

Este prima oară, că poporul român din aceste părți extreme ale patriei noastre are fericirea a primi în mijlocul său pe reprezentanții unei societăți, ce și-a pus ca deisă sublimă: *Propagarea culturii naționale prin fondarea unui »Teatru român«*, este prima oară, când ni se oferă buna-ocasiune de a ne achita în mod demn de o veche datorie națională, ce ni se impune, prin *spriginirea morală și materială* a acestei valoroase instituțiuni culturale.

Subscrisul comitet nu se îndoiește nici pe un moment, că onoratul public român din aceste părți se va ridica și cu această ocaziune la culmea datoriei sale naționale, de aceea ne luăm voie a ne îndrepta către dînsul cu deplină încredere cu aceea rugare călduroasă, ca deo-parte cât mai mulți să între în șirul membrilor societății, de altă parte să se prezenteze la adunare în număr cât mai considerabil.

Spre atingerea unui rezultat cât mai îmbucurător, care să ne facă onoare și să ne ridice prestigiul înaintea neamului nostru, apelăm la toată suflarea românească din aceste părți, dar' cu deosebire la generositatea institutelor noastre de credit și economii, la preoțimea și învățătorimea din ținut și preste tot la întreagă partea inteligentă a poporului nostru, ca să ne onoreze cu spriginul lor marinimos și binevoitor.

Spre orientare ne luăm voie a

alătura la acest apel, prelângă lista de înscriere de membrii, și programul festivităților.

Lista de înscriere, împreună cu sumele încassate, se va înapoia comitetului cel mult până în ziua de 5 Septemvrie st. n. a. c.

Bistrița, la 12 August 1902.

În numele comitetului aranjator:

Gerasim Domide, Dr. Victor Onișor,
președinte. secretar.

Din fisiografie.

Trăsnetul. Fulgerul, Tunetul. Ori cine știe că în zilele de vară și de toamnă mai cu seamă după o secetă îndelungată, se ivesc niște ploii însoțite de trăsnete și tunete.

Trăsnetul este acea brazdă lămoasă, care străbate câte odată atmosfera.

Fulgerul este acea lumină strălucitoare a trăsnetului.

Tunetul este bubuitul îngrozitor pe care-l produce trăsnetul.

Trăsnetul are de ordinar forma unei linii frânte.

Trăsnetul cade mai cu seamă pe obiectele înalte, s. ex. pe arbori, pe turnuri de biserici, pe munți etc.

Trăsnetul sfărâmă arbori, dărmă ziduri, aprinde case, șuri de fân sau de pae omoară oameni și animale, topește lucruri de metal, etc.

Să cercetăm acum și să vedem ce este în sineși trăsnetul.

Electricitatea. Să frecăm cu o bucată de postav o vargă de sticlă sau o bucată de ceară de lipit scrisorile, ori o bucată de chichlimbar [bernstein] și să apropiăm unul din aceste corpuri frecate de niște bucăți mici de hârtie sau de niște fire de păr, ori de măduvă de soc. Vedem că aceste din urmă corpuri sunt atrase de corpul frecat. Sticla, ceara roșie ori chichlimbarul, dacă nu sunt frecate cu o stofă de lână sau cu blană de vulpe, nu atrag bucățile mici de hârtie, părul, fulgii ori bucățile de măduvă de soc. Prin urmare, prin frecare se desvoaltă în chichlimbar, în sticlă, în rășină, ceva pe care nu-l vedem, dar care suntem siguri că există, de oare-ce vedem foarte bine cum ridică corpurile ușoare și le ține lipite de chichlimbar, de sticlă ori de ceară roșie. Această cauză de atracțiune a corpurilor se numește electricitate.

Corpuri bune conducătoare și corpuri rele conducătoare de electricitate. Toate corpurile se pot electriza prin trecere. Însă sunt unele, de exemplu metalele cari, dacă le ținem cu mâna ori cât de mult le-am freca, nu se electrizează, căci electricitatea ce se desvoaltă străbate prin masa lor și apoi se scurge prin corpul nostru la pământ.

frumoși și veseli, cu ape line, cu cer senin și cu pomii înfloriți din vremea primăverii, impresie, pe care nu-o produc celelalte.

Mă întrebi ce fac? cum îmi petrec vieța?

Ce să-ți spun? Mi-a plăcut și-mi place și astăzi să trăiesc așa, cum m'am obișnuit. Să gândesc, să simt, să observ, să visez seara la lumina argintie a lunii, sau ziua la umbra vre-unui pom cu frunzișul mare și des, să mă însufleșesc și să mă înduioșez până la lacrimi de tot ce-mi place. Eată ce fac ziua. Noaptea? Trebuie să știi, că sunt mulți oameni, cari n'au nici liniște, nici odihnă nici-odată și pentru cari somnul e un ce așa de dorit, ca o țară depărtată, de unde s'ar întoarce mulțime de lume și ți-ar spune, că e frumoasă ca în povești și tu ai dori mereu, mereu s'o vezi, s'o cunoști, și ți-e peste puțință. Trebuie să fii mulțumit cu fotografii, cu chipuri, pe care le vezi din țara aceea, fără a o vedea nici-odată poate, întocmai cum cu cu somnul, trebuie să fii mulțumit cu un ceas, două, pe noapte, tocmai în zorile dimineții, când răsare soarele și ar trebui să te scoli, să admiri, să te încânți de tablourile divine ale răsăritului lui.

Câte-odată ziua, când nu-mi vine se ies în nici o parte, mă așez la fereastră ce dă în spre stradă și privesc. Privesc lumea, oamenii cari trec și, cari nici nu gândesc macar, că sunt observați. Și e o petrecere fru-

moasă aceasta. Câte lucruri și întâmplări mi-am format în minte-mi, câte gânduri și idei, din umbletul, din ținuta, din aerul ce și-l dă câte-un trecător, câte-un bărbat ori câte-o femeie! Câte observății!

Apoi dacă se înserează, se face cu încetul întunec și nu mă mai mulțimesc cu siluetele pe care le văd pe stradă, când e lună și sunt stele multe, mă duc în grădină. Trec printre cele două șiruri lungi de caiși, la sfârșitul cărora se află un foișor vechiu. E scump, e sfânt pentru mine foișorul acela și-atâtea amintiri îmi trezește în minte-mil... Cu drag gândesc la vremuri frumoase și trecute și plecând dela mulțimea de întâmplări de odinioară, mă duc cu mintea la alte lucruri, fac planuri multe, filosofia vieții mele întregi... Ce mult îmi place să gândesc, să gândesc în liniște și în singurătate, la lumina clară a lunii!... Razele ei se prelungesc, ca niște panglici lungi de argint pretutindeni, cât vezi cu ochii... Și-acolo lângă foișor, în mijlocul razelor de lună privind mulțimea de stele, gândesc la Ticușoara.... Ce-o fi făcând acum? Unde-o fi? Par'că o vedă așa de senină, cu ochii ei mari, adânc și albastrii, cu toată ținuta ei plină de nobleță și sfințenie... Unde e?... Dar Lia și cu Bazil? Ce-o fi făcând acum? Dar Ticușoara... Ticușoara... unde e Ticușoara?...

Ear câte-odată, când încep să mă în-

țeleg mai bine, când pricep mai mult ce vreau și ce am de gând, plec vesel de-acasă să mă duc pe vre-un deal din apropiere, în vre-o pădure sau să iau drumul în spre vre-un sat. Acolo, când sunt mulțumit de mine, îmi petrec vremea bine și dacă pe drum întâlnesc vre-un copil, vre-o fată cu ochi albastrii sau vre-un bătrân, mă dau în vorbă și povestesc cu drag.

Intr'o zi din săptămâna trecută, pe înserate, am plecat de-acasă și m'am dus, m'am dus mereu înainte până am ajuns la gară. Pe șoseaua pe care mă duceam, din când în când îmi eșia în cale câte-un greer și se uita lung și mirat la mine, iar câte-un pitpalac, ascuns în cine știe ce unghiu printre pogoane, mă saluta din depărtare. Nu mai era nimeni pe drum. Din când în când vedeam câte-un car încărcat, ducându-se la vre-o fabrică sau venind în oraș, câte-o trăsură, care mergea repede la gară sau tramwayul mergând cu ușea, șuerând mereu și aruncând mult fum pe coșul înegrit al locomotivei lui.

Gara era plină de lume. Mulțime de evrei emigranți la America, cari veneau din România și așteptau trenul de Viena, stau liniștiți lângă bagagele lor. Oameni bătrâni, tineri, femei de toate vârstele, fete mari, copii... Aproape toți vorbeau românește. Treceam și eu printre ei, silindu-mă să mă

arăt, că nu-i observ, că nu le duc grija. Când ajunseu într'un rînd lângă peron, o femeie frumoasă și elegant îmbrăcată, cu un copil în brațe și cu altul de mână, se uită în sus, se uită la trenuri și scînd un oftat lung, spuse cu glasul plîngător:

— Ei... ei... ce mult mai e până la Chicago!...

Ce mult m'au înduioșat cuvintele acestora, exclamarea aceasta de grije împreună cu desnădejde, tonul, în care a vorbit femeia aceasta frumoasă și tinăre! Fața îi era palidă, ochii mari și negrii și-aveau o expresie dulce, plină de bunătate.

Și-atunci mă uitaiu la ceilalți emigranți. Toți aveau privirea vagă, rătăcită; se puteau bine observa, că supoartă mari părereri de rău pentru despărțirea de locurile, de pământurile, de țara în care s'au născut, au trăit atâtea ani, au iubit... S'au decis să plece din ținuturile îndepărtate ale Moldovei, închiși în vagoane separate ca dobitoacele, s'au decis să meargă orbi înainte, să-și ia lumea în cap, împinși de lipsă, de necazurile vieții... Unde se duc? În America... Nici ei nu știu de ce se vor apuca, ce vor începe; se duc acolo, că se câștigă mai ușor poate și e lipsă mai mare de brațe, ca aici... Și America e mare și îi va cuprinde și pe ei... Și dacă nu vor putea trăi nici acolo,

Când frecăm sticla, ceara roșie, chichlimbarul, electricitatea rămâne în locul unde am frecat aceste corpuri.

Corpurile acelea, cari conduc electricitatea prin masa lor se numesc corpuri bune, conducătoare de electricitate, ear' acelea cari nu conduc electricitatea, se numesc corpuri rele conducătoare de electricitate.

Metalele, cărbunii, corpul omului și al animalelor, etc. sunt corpuri bune conducătoare de electricitate.

Sticla, rășina, cauciucul, mătasa, aerul uscat, etc. sunt corpuri rele conducătoare de electricitate.

(Va urma).

Expozițiile industriale din Sibiu.

(Termin prolongit).

Prin adresa noastră, cu data 20 Iulie n. a. c., am rugat primăriile noastre comunale respective oficiile parohiale, ca în scopul asigurării bunei reușite a expozițiilor noastre industriale, ce se vor aranja în luna Octomvrie a. c., aici în Sibiu, să binevoiască:

1. A lucra la instituirea a câte unui comitet din femeile fruntașe, cari sub conducerea celei mai cu vază din comună, să adune pe lângă consemnare obiectele vrednice de expus;

2. A crea din mijloacele comunii câte unul sau mai multe premii în bani, premii ce se poarte numele comunii și să se deacearnă fie pentru produse din industria profesională, fie din cea de casă;

3. A stăruî pe lângă junii (feciori și fete) din comună, să se deprindă sub conducerea celui mai destoinic în jocurile usitate din comună, cu cari să se producă la serbările împreunate cu expoziția, și în fine:

4. A ne transpune până la 15 August a. c. raport despre toate cele duse în deplinire.

Având în vedere, că din mai multe părți suntem rugați a mai amina termenul pentru înaintarea raportului — ne luăm voie a vesti pe toți pe cari îi privește, că prolongim prin aceasta termenul de 15 August până la 1 Septemvrie n. a. c.

În ce privește îndeosebi expoziția din industria profesională (meserii), la aceasta se primesc ca exponenți mese-

vor pleca din nou în altă parte... Ce mai viață!

Și-am mai stat mult acolo, privindu-mereu, înduioșat de gândurile pe cari mi-le închipuiam, că vor fi străbătând mintea lor, socotind după expresiile ochilor și ale figurilor lor. Și când se plec, uitându-mă încă odată în ochii mari, negrii și melancolici ai tinerei femei și în ai unei alteia și mai tinere, care venise lângă ea, îmi venise în minte versurile lui Sully Prudhomme:

*Plâng mult pe acela, ce pierde, gonit din țară
Un vis ce luminase al tinereții pas...
Căci lui n-ai da nici cerul, nici floarea, nici izvorul
Destulă mângâiere, în traiul lui pribeag,
Că dragostea de țară-i mângâie 'n suflet dorul:
Tot mai departe-i visul... și lui... e tot mai drag!*

Brașov, August 1902.

Stelian Russu.

GLUME

Unul care avea vedere slabă, nu încercase în viața lui să pună ochelari. După ce îl consultară mai mulți, se decise să meargă la o prăvălie să-și cumpere ochelari.

După ce puse o păreche de ochelari la ochi, se uită împregiur cu mare mirare la toate obiectele din odaie, și în fine rămase încrăcșănit privind pe soția sa. »Nevastă«, zise el, »nu te-ași fi luat nici-decum, dacă ași fi știut eu că ești așa de urâtă«.

riași de-ai noștri din ori-care localitate cu adausul însă, că exponenții afară de Sibiu nu vor primi premii în bani afară de casul, că vre-unul din institutele noastre de credit sau din comunele noastre destinează premiile de ele create anume pentru meseriașii din partea locului.

Diplome însă vor primi toți.

Dispozițiunile privitoare la trimiterea obiectelor, etc., le vom publica ulterior.

Sibiu, 5/18 August 1902.

Pentru comitetul arangiator al expoziției:

Demetriu Comșa, Victor Tordășianu,
pres. „Reuniunii agric.“ pres. „Reuniunii meseriașilor români“.

NOUTĂȚI

— *Consistorul metropolitan* al bisericei gr.-or. române din Ungaria, Bănat și Transilvania e convocat la ședințe pe 2 Septemvrie st. n. și zilele următoare. Ședințele se vor ține la reședința metropolitană din Sibiu.

— *Adunarea notarilor*. Adunarea generală ordinară a Reuniunii notarilor cercuali și comunali din comitatul Caraș-Severin a convocat-o protonotarul orașului Lugos, dl Dr. Dimitrie Florescu, în calitate de președinte, pe ziua de Duminecă 7 Septemvrie n. a. c. în comuna Bocșamontană.

Adunarea se va ține în sala mare a hotelului »La cerbul de aur«. Programul bogat, care se va pertracta, arată interesul viu ce-l poartă corpul notarial față de ramurile administrative. Dorim succes și bună înțelegere.

— *Producțiune teatrală* se va aranja în ziua de Sf. Maria, 15/28 August 1902 în hotelul »Central« din Brad. Venitul e destinat pentru masa studenților dela gimnasiul rom. gr.-or. din Brad. Intrarea: Locul I. 2 cor., locul II. 1 cor. 60 fileri, Parterre 1 coroană. Începutul la 7½ ore seara precis. Bilete de intrare la dl Cornel T. Albu, stud. în drept și seara la cassă. Oferte marinimoase se primesc cu mulțumită. Se va juca piesa teatrală »CASTA-DIVA« de Haralamb G. Lecca. După producțiune dans.

— *Cadeți români*. Între absolvenții școalei militare din Sibiu, promovați zilele acestea la rangul de cadeți (loțiitor de oficeri) sunt și următorii Români: Pompeiu Andreea din Ighiu [primul în lista de calificățiune], Simion Lateș din Șerbeni, George Muntean din Sinteia, Ovid Ivașcu din Abrud, Ioan Albon, din Doștat, Nicolae Mărginean din Sighișoara, Traian Popa din Șinca-nouă, Moise Rîșcuța din Rîșculița, Valer Șandor de Vist din Alba-Iulia, Stefan Turturean din Horodnicul-de-sus, Emanuil David din Sebeș, Alexandru Maniu din Ucea-de-jos, Ioan Posmușean din Ragla.

Mai sunt: Eremie Hamza la reg. de infant. nr. 64; Teodor Sârb la reg. de infant. nr. 2; Eugen Negrey la reg. de infant. nr. 5; Mihail Mohora la reg. de infant. nr. 47; Semproniu Luca la reg. de infant. nr. 43; Nicolae Mărginean la reg. de vânători nr. 28; în fine la honvezi: Dim. Stoicovici la reg. nr. 29, Aurel Stoica la reg. nr. 21. De tot 21, o sumă care nici când n'a fost așa de mare.

— *Apel*. Lipsa înființării bibliotecelor populare o vedem, ear' necesitatea înființării lor cu toții o știm prea bine, pentru-că numai prin aceasta se poate Româru deștepta și ajunge de-a fi conștiu de drepturile și datorințele lui cetățenești. Fiind pătruns de acest adevăr, având în vedere stările triste, ce ne copleșesc din ce în ce mai mult, mi-am propus a înființa o »bibliotecă populară«. Basa deja am pus-o. Rog pe D-nii edi-

tori și librari, să binevoiască a ne dăruî din prețuitele lor opuri și pentru bibliotecă noastră populară câte un exemplar, astfel sprijinind dorul nostru de înființare. La timpul seu îmi voiu ținea de sf. datorință, a mulțumi publice tuturor acelora, cari au binevoit a ne da ajutorul lor marinimos. Șoroștin, 27 Iunie 1902, u. p. Szász-Csanád. Valeriu P. Maior, preot gr.-cat. NB. Toate foile române sunt rugate a publica acest apel.

— *La cursul administrativ* din Cluj pentru calificarea candidaților de notari, înscriserile se fac în 26—31 August st. n. Cei cari voesc să locuiască în internat au să solvească o taxă de 36 coroane pe lună, în schimbul căreia vor avea întreagă proviziunea, afară de spălat și hainele de pat. Elevilor sêraci, dar' diligenți și cu purtări bune, li-se dă favorul scutirii de didactru și eventual ajutor în bani.

— *Convocare. Meseriașii români din Orăștie*, atât membrii »Secției Industriale a Reuniunii Economice, cât și nemembrii, sunt prin aceasta rugați a lua parte la adunarea generală ce se va ține Duminecă în 31 August n. a. c. la 11 ore a. m. în localul reuniunii din casele »Ardelenei«.

Constantin Balcu.

— *Serată musicală-declama-torică-teatrală*, se va aranja de către »Reuniunea femeilor române din Blaj« Marți la 2 Septemvrie 1902 în sala otelului »Univers«. Prețul de intrare: Locul: I. 1.60, Locul: II. 1.20, Stal — .80, studenți stal: — .40. Începutul precis la 7½ ore sara. Venitul curat se va împărți în părți egale între »Reuniunea femeilor« și »Masa studenților« din loc. Bilete de intrare se află la »Consum«, iar sara la cassă.

Programa:

1. »Banditenstreiche« de Suppé, exec. la pian de D-șoarele: Eugenia și Cornelia Deac. 2. »La icoană« de Vlăduț, declamată de D-șoara S. F. Negruțiu. 3. a) »Lohengrin und Tannhäuser« de Wagner — Jaell; b) »Cimpoiul« de Murășan, exec. la pian de D-șoara, Cornelia Deac. 4. »Declarația« de M. Ban, predată de d-șoara Corn. Chirilă și piesa »PENTRU OCHII LUMII«, comedie în 2 acte de Labiche, localisată de Gil.

Persoanele:

Razian, fost cofetar dl Ioan F. Negruțiu. Zoția, soția lui d-șoara Lucia Viciu. Cornel, fiul lor dl Traian Erdélyi. Melinescu, medic fără pacienți dl Quintiliu Viciu. Constanța, soția lui d-șoara Maria Nistor. Emelina, fca lor d-șoara Elena Nestor. Stefan Călin, negustor de lemne dl Emil F. Negruțiu. Berta, camerieră la Razian, Sofia, bucătăreasă la Malinescu d-șoara Elena Hossu. Ana, camerieră la Melinescu, O bucătăreasă, d-șoara Cornelia Chirilă.

Un tapasier, un arnăut, un servitor și un arap. După producțiune, urmează dans.

— *Statua lui Kossuth — în Cleveland*. Nu de mult Maghiarii din orașul Cleveland din America au voit se ridice o statuă lui Kossuth pe piața orașului. Senatul orașenesc din Cleveland n'a conces însă, ca statuă să se ridice chiar în piața orașului Foile kossuthiste din Budapesta sunt foarte supărate din cauza aceasta. Ele pun vina pe guvern, acuzându-l că nu apără din destul interesele Maghiarilor în străinătate.

— *Producțiune teatrală* aranjiază Reuniunea meseriașilor și comercianților din Sas-Sebeș, »Andreiana« din incidentul ținerii adunării generale cercuale a »Asociațiunii« din desp. Sebeș, Joi 15/28 August 1902 (ziua de Sf. Maria), în pavilionul dela »Hotel Central« în Sebeșul-săsesc. Comitetul arangiator.

PROGRAM:

I. »Nobila cerșitoare«, comedie într'un act de V. Alexandri.

Persoanele: Adelina Dorian, tinără văduvă. Nicu Dorian, vărul ei. Leon Dalbu,

proprietar. Stefan Dalbu, fratele lui Leon. Safir Balaur, amicul lui Leon. Ghița, serv.

II. »HARȚA REZEȘUL«, operetă într'un act de V. Alexandri.

Persoanele: Harța rezeșul. Bursuflescu. Luncean, primar. Țarșita Garofeasca, văduvă. Mariuca, tinără țerancă. Un lacheu.

După producțiune, urmează dans.

— *Calea comandanților buri*. Cei 3 generali buri, Botha, De Wett și Delarey, cari în zilele acestea au fost viu aclamați în Londra și au fost primiți cu simpatie de regele Angliei, Eduard VII., au plecat în Olanda. În Rotterdam, au fost primiți cu entusiasm, ear' în Haga, capitala Olandei, au fost împărtașiți de ovațiuni indescriptibile. Botha a ținut o vorbire entusiastă către popor, mulțumindu-i pentru primirea simpatică și declarând, că n'a sosit încă vremea, ca să spună tot ce-i apasă inima, dar' nu peste mult vor eda un memoriu, în care vor descoperi tot adevărul. E interesant, că în Londra cei 3 generali s'au purtat cu rezervă și liniște, pe când în Haga au dat curs liber amicitiei și simpatiei adevărate, care-i leagă de poporul olandez. Din Haga serbătorii comandanți s'au dus la Utrecht, ca să se întâlnească cu bătrânul Krüger.

— *Sărmanii Țigani corturari!* La ministerul de interne s'a ținut o adunare, în care s'a hotărât, ca fiecare comună să fie silită să primească câteva familii de corturari, cari se vor învăța cu munca câmpului sau cu vre-o meserie. Pentru corturarii, cari nu vor voi cu nici un preț se stea pe loc, se vor face două institute mari [un fel de închisori] în cari se vor primi câte o mie de Țigani. La toamnă e vorba, ca hotărîrea aceasta să fie înaintată dietei. Și ce credeți, unde îi vor așeza pe Țigani? Între Români. Ba nu, căci atunci s'ar înmulți Români — zic Ungurii. — Apoi lasă să se înmulțască Ungurii, nu numai cu Jidanii, ci și cu vița lui Faraon, căci nouă nu ne pasă.

— *Executarea unui ucigaș*. În curtea tribunalului din Königsgrätz a fost Marți dimineața executat prin ștreang individul Wilhelm Iarosch. Acesta într'un mod bestial omorise și jefuise pe vecina-sa, o fată tină de 16 ani, ear' cadavrul îl tăiașe bucăți și parte îl arsese și parte îl aruncase în apă. Când era însă se vindă juvaerele furate, a fost prins și luat de scurt. Curtea cu jurați l-a osândit la moarte prin ștreang. Ucigașul a ascultat sentința de tot indiferent și numai în ultima zi a vieții sale s'a îngrozit de moartea fioroasă, ce-l aștepta. Ucigașul înainte de a fi executat s'a împărtașit cu sf. Taine și a luat parte la serviciul divin. Când s'a întemplat executarea, un privitor a leșinat în urma aspectului îngrozitor.

— *Aventura unui mare duce rusec*. Marele duce rusec Boris călătorește de present prin America. Primblându-se prin Chicago, dă într'o stradă peste un automobil fără stăpân. Ce-i dă prin gând! Se urcă în automobilul în care în viciața sa nu fusese nici-odată, și face, drege, până-ce îi succede să-l pună în mișcare. Mult se bucură marele duce când văzu, că automobilul o ia la goană prin stradă. Bucuria însă în curând i-se schimbă în groază, văzând, că pe lângă toate sforțările nu e în stare se oprească automobilul din cursul seu repede. A început să-și agite când cu batista, când cu pălăria, făcând semn trecătorilor ca să-i vină într'ajutor. Din fericire automobilul a apucat la suși și s'a lovit în capătul străzii de un arbore. Automobilul s'a oprit, dar' și marelui duce în urma loviturii, i-s'a despoiat pelea la mâni și obraz.

— *Nefericire mare la manevrele rusești*. Telegrama private aduc știrea despre o mare nefericire, întemplată în decursul manevrelor din Rusia. Un escadron de cavalerie, pentru a îndeplini un ordin, a trebuit să treacă peste un riu. Apa fiind mare a luat caii cu călăreți cu tot. S'au înecat 50 de oameni. Autoritățile ruse țin întreaga afacere în secret.

Nr. 4956—1902.

Concurs la stipendii.

Cu termenul de 2/15 Septembrie 1902 inclusive escriem concurs la următoarele stipendii din fundațiunile archidiececane:

I. *Fundațiunea »Alex. Sterca Șulău«* 1 stipendiu de 600 cor. pentru metalurgie, tehnică, pedagogie sau orice știință reală. 1 stip. de 400 cor. iurist la Cluj. 2 stip. de câte 200 cor. pentru gimnasiu sau școala de cadeți. 2 stip. de câte 120 cor. pentru gimnasiu.

II. *Din fundațiunea Ioan Vancea*, numită »Cassa archidiecec.«: 1 stipendiu de 300 cor. pentru școalele de fete. 3 stip. de câte 120 cor. pentru elevii preparandiali.

III. *Din fundațiunea »Timoteu Cipariu«* 1 stipendiu de 200 coroane pentru gimnasiu.

IV. *Din fundațiunea »Tarta«* 1 stipendiu de 140 cor. pentru iurist.

V. *Din fundațiunea »Alexandru Micu«* 1 stipendiu de 180 cor. pentru gimnasiu.

VI. *Din fundațiunea »Partenie Moldovan«* 2 stip. de câte 80 cor. la școale elementare.

VII. *Din fundațiunea »Demetriu Culean«* 1 stipendiu pentru elev.

VIII. *Din fundațiunea »Romon-fană«* 4 stip. de câte 630 cor. pentru filosofie și tehnică. 3 stip. de câte 168 cor. iuriști, montanistică. 2 stip. de 126 cor. pentru gimnasiu.

IX. *Din fundațiunea »Bobiana«* 1 stip. de 120 cor. pentru gimnasiu.

X. *Din fundațiunea »Gavril Vaida«* 3 stip. de câte 140 coroane, iurist și gimnasiu.

XI. *Din fundațiunea »Alexandru*

Filip« 2 stip. de câte 200 cor. pentru gimnasiști.

Blaș, din ședința consistorului Archidiececan episcopesc ținută la 2/15 August 1902.

Victor Mihályi,
archiepiscop și metropolit
de Alba-Iulia și Făgăraș.

Avis!

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „DACIA”, societate pe acții în Orăștie, își pot ridica acțiunile semnate, delat institut, în orele oficioase. Ceea-ce se aduce la cunoștință.

Orăștie, la 19 August 1902.

2—3

Direcțiunea.

„ALMANACHUL”

societății de lectură

„PETRU MAIOR”

BUDAPESTA 1901.

O elegantă carte de 144 pag.
format 8° mare

EDIȚIE DE LUX.

Se capătă la administrația
„Activitatea” cu 4 coroane
+ porto 30 bani.

Exarëndare!

Subscrisul fiind ocupat cu meseria mea de tâmplărie, sunt aplicat a da în arëndă casa, curtea și grădina cu popicărie, cu dreptul de cârcimărit, trafic de tabac și sare, aflătoare în cornul str. Căstăului, loc cunoscut de frecuent (căutat), pe un termen și cu un preț după tocmeală. Doritorii să se pună în înțelegere cu subscrisul.

DUMITRU MARTIN m. p.,
proprietar în Orăștie.

2—3

„Donau”

societate de asigurare concesionată în Viena.

Asigură în condițiunile cele mai avantajoase:

a) **Contra daunelor de foc**, edificii de locuit și de economie, magazine de mărfuri, mobile, îmbrăcăminte, rufe, **cară și vite** de tot soiul, produse de câmp și de recoltă.

Asigurare favorabilă în paușal și în condiții avantajoase, mai departe: biserici, școli, edificii parohiale și edificii domeniiale, stabilimente de fabrici, mori etc.

b) **Pe viața omului** în combinațiuni deosebit de favorabile, capitalele asigurate se pot tolosi atât pentru asigurarea viitorului familiei (cas de moarte) cât și în cazul ajungerii unei etăți fixate a asiguratului și anumit după patru prospecte deosebite.

Informațiuni se dau și oferte se primesc la „Dacia” institut de credit și economii, societate pe acții în Orăștie ca **Agentură principală**.

„D A C I A”

institut de credit și economii, societate pe acții.

Reședința societății: **Orăștie** (Szászváros, Broos).

Birourile societății se află în casele proprii:
(**Strada Berăriei nr. 12 lângă posta regească**).

Capital social 100.000 cor.

Operațiunile societății sunt:

A) primește depuneri spre fructificare.

a) *depuneri* fără anunț până la 100 cor. 5½%.

b) *depuneri* mai însemnate cu anunț de un an cu 6%.

c) *depuneri* făcute de biserici, școale, corporațiuni culturale ori cu scop de binefacere cu 6%.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri se cuprinde în libelul de depuneri.

Depuneri, ridicări și anunțări se pot face și prin postă și se resolvează fără întârziere.

B) Acoardă credite personale pe lângă cambii sau obligații cu cavenți.

C) Acoardă împrumuturi pe efecte.

D) Acoardă împrumuturi pe lângă siguranță hipotecară.

E) Institue ramul de amanetare pe aurituri, argintării, pe lângă dispozițiile legale existente, procurându-și concesiunea forului competent.

F) Cumpără și vinde efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

G) Cumpără și vinde realități.

H) Cumpără și vinde ori-ce lucruri mobile.

I) Tot felul de întreprinderi comerciale și economice, în societate cu alții ori singură.

K) Finanțează patente.

L) Arêndează și exarêndează realități și alte drepturi și întreprinder de tot soiul.

Direcțiunea.

„Minerva” inst. tipogr., societate pe acții

in Orăștie Szászváros.

Opuri ———
Bilete de log.
Broșuri ———
Circulare ———
Bil. de vizită
Invitări ———
Bilanțuri ———
Acții ———
Cap. de epist.
Placate ———
Ord. de dans
Adrese ———
Compturi ———
Note ———
Preț Curent.
Anunțuri ———
Registre ———
Imprimare ———
Couverte ———
Bilete de cun.
Etc. etc. etc.

Există deja de 14 ani și este provăzută cu tot felul de material necesar, ca ori-care altă tipografie.

Institutul Tipografie

„Minerva”

pe lângă că efectuește ori-ce comande repede și cu prețuri moderate, se îngrijește totodată ca toate acelea să fie estetic lucrate și fără erori.

Până de present se bucură de spriginul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă aceasta despre promptitudinea și acuratețea cu care efectuește ori-ce lucrare.

Ca unica tipografie românească în acest mare comitat, se roagă de binevoitorul sprigin al celorlalte institute rom., precum și al privaților.